

اوج بندگی و سلوک در عالم معنویت / خون شهید ضایع نمی‌شود

حضرت امام (ره) در توصیف مقام شهادت، آن را اوج بندگی و سیر و سلوک در عالم معنویت می‌خواند.

حضرت امام (ره) در توصیف مقام شهادت، آن را اوج بندگی و سیر و سلوک در عالم معنویت می‌خواند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: شهادت در ادبیات دینی ما از جایگاه والایی برخوردار است تا جایی که همواره در طول تاریخ اسلام، عده ای آرزوی این مقام را در دل خود می‌پروراندند و آن را میراث اولیای خدا می‌خواندند. حضرت امام (ره) در توصیف این مقام، شهادت را اوج بندگی و سیر و سلوک در عالم معنویت می‌خواند. همچنین امام شهادت را زندگی توصیف می‌کند و می‌فرماید: «ما شهادت را برای خودمان حیات می‌دانیم. دوستان ما شهادت را‏‏‏ برای خودشان زندگی می‌دانند. مکتب اسلام اینطور است. این‏‏‏ مکتب اسلام است که شهادت را زندگی می‌داند.»

امام زین العابدین (ع) در مورد این مقام شهادت می‌فرماید: «ما مِن قَطْرَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ قَطْرَتَيْنِ قَطْرَةٍ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ قَطْرَةٍ دَمَعَةٍ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ لَا يُرِيدُ بِهَا الْعَبْدُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ» یعنی هیچ قطره ای نزد خدای متعال محبوب تر از این دو قطره نیست: قطره خونی که در راه خدا ریخته شود و قطره اشکی که برای خدا در دل شب فرو بیفتد.

در جای دیگر پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «قَوْوَلٌ كُلِّ ذِي يَرِّ يَرِّ حَتَّى يُقْتَلَ الرَّجُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِذَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَلِيلٌ قَوْقَةٍ يَرِّ» یعنی بالای هر نیکی، نیکی دیگری است تا آنگاه که مرد در راه خدا کشته شود و چون در راه خدا کشته شد، بالاتر از آن نیکی ای وجود ندارد.

شاید این حدیث اشاره به آیه ۹۲ سوره آل عمران داشته باشد که فرمود: «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ» یعنی هرگز به نیکی نمی‌رسید تا زمانیکه از آنچه دوست دارید انفاق کنید و شهید از این جهت که جان خود و والاترین سرمایه اش را در راه خدا می‌دهد به کمال نیکوکاری می‌رسد.

در حدیث دیگر از پیامبر اکرم (ص) نقل شده که فرمودند: لَوَدِدْتُ أَنِّي اعْتَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلٌ ثُمَّ اعْتَزَا قَاتِلٌ ثُمَّ اعْتَزَا قَاتِلٌ» یعنی هر آینه دوست دارم که در راه خدا بجنگم و کشته شوم، و باز بجنگم و کشته شوم، و باز بجنگم و کشته شوم.

در آخر حدیث مفصلی که از امیرمؤمنان (ع) از رسول خدا (ص) درباره مقام شهیدان، نقل شده می‌خوانیم: پیامبر (ص) سوگند یاد کرد: «قَوْلَ الَّذِي تَقْسِي يَدَهُ لَوْ كَانَ الْأَنْبِيَاءُ عَلَى طَرِيقِهِمْ لَتَرَجَّلُوا لَهُمْ لِمَا يَرَوْنَ مِنْ بَهَائِهِمْ… وَ يَشْفَعُ الرَّجُلُ مِنْهُمْ سَبْعِينَ أَلْفًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ جِزَّتْهُ»؛ سوگند به کسی که جانم در دست او است، وقتی شهیدان وارد عرصه محشر می‌شوند، اگر پیامبران در مسیر آنها سوار بر مرکب باشند، پیاده می‌شوند، به خاطر نور و ابهت آنان… و هر یک از آنها هفتاد هزار نفر را از خاندان و همسایگان خود شفاعت می‌کند!

واقعیت این است که اگر افرادی نبودند و به موقع به میدان جهاد نمی‌رفتند، و اسلام را یاری نمی‌کردند، امروز از اسلام خبری نبود. لذا امام علی (ع) می‌فرماید: «قَرَضَ اللَّهُ الْجِهَادَ عِزًّا لِلْإِسْلَامِ» یعنی خداوند جهاد را برای عزت بخشیدن به اسلام واجب نمود. مسأله مهم در اینجا، عزم و اراده انسان به بذل جان است. خیلی‌ها به ضرورت بذل جان علم پیدا می‌کنند اما در عمل به دلایل گوناگون از جمله تبدیل نشدن علم به یقین و ایمان، و یا ترس، تن به بذل جان نمی‌دهند و به دشمن پشت می‌کنند و لذا شهید کسی است که نه تنها از جهت ایمان به درجه بالایی رسیده است، بلکه عنصر شجاعت، با کمک همین ایمان، در وجود او ملکه شده است و لذا است که امام راحل (ره) می‌فرمودند: شهادت هنر مردان خداست.

با این وصف، محال است کسی قدم در مسیر شهادت بگذارد اما به مرتبه عالی ای از معرفت و ایمان دست پیدا نکرده باشد. آنچیزی که انسان را شجاعانه وارد میدان جهاد و شهادت می‌کند، تعالی روحی است و البته جهاد، خود بستر تعالی روحی را چنان مهیا می‌کند که عارف در خارج از میدان جهاد، سال‌های متمادی یعنی دهه‌ها باید با انواع ریاضت‌ها به آن برسد و در آخر هم معلوم نیست به مقصد برسد. در واقع، این خاصیت جهاد خالصانه در راه خداست.

نکته ای که باید بدان توجه داشته باشیم، این است که خون شهید ضایع نمی شود. یعنی امکان ندارد که عده ای خالصانه وارد میدان جهاد بشوند و خدا را یاری کنند و در این راه به درجه رفیع شهادت نائل شوند، اما ثمره حرکت آنها پیروزی نباشد. قرآن مجید در سوره توبه آیه ۵۲ می فرماید: «قُلْ هَلْ تَرَبُّصُونَ بِنَا أَلَا أَحَدُ الْخُسِيِّينَ» یعنی آیا برای ما وقوع یکی از دو نیکی را انتظار دارید؟

به بیان دیگر، در جهاد الهی، یا پیروزی ظاهری به دست می آید و یا شهادت که شهادت در راه خدا، ارزشمندترین چیزی است که انسان می تواند به آن دست یابد. ضمن آنکه بحث بر سر این است که شهید ممکن است در ظاهر شکست خورده باشد اما در باطن پیروز است و حتی به برکت خون او زمینه پیروزی ظاهری را نیز برای جریان حق مهیا می کند همچنانکه خداوند وعده داد: ان تنصرالله ينصرکمْ. یعنی امکان ندارد خدا را یاری کنید و خدا شما را یاری نکند. در چنین شرایطی، عده ای در این دنیا همواره طالب شهادتند.

قرآن مجید در سوره احزاب آیه ۲۳ می فرماید: مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» یعنی در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهده ای که با خدا بستند صادقانه ایستاده اند؛ بعضی پیمان خود را به آخر بردند (و در راه خدا شربت شهادت نوشیدند) و بعضی دیگر در انتظارند و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود ندارند. و بر اساس این آیه شریفه، معلوم می شود که پاسداری از حق برای مؤمنین یک عهد و پیمان الهی است.

از طرف دیگر، شهدا هم از آن طرف، به کسانی که هنوز به شهادت نرسیده اند بشارت می دهند که اگر در این راه وارد شوید، نه از غم خبری هست و نه از نگرانی؛ همه اش نعمت است. «و يستبشرون بالذين لم يلحقوا بهم من خلفهم الا خوف عليهم و لا هم يحزنون» (سوره آل عمران آیه ۱۷۰) معلوم است که شهدا چشم انتظار دوستانشان هستند که زودتر به آنها ملحق شوند. پس توجه داشته باشید که طلب شهادت، در اسلام موضوعیت دارد.

پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا وَ لَوْ لَمْ يُصِبْ» یعنی کسی که صادقانه از خداوند طلب شهادت بکند خداوند او را به مقام شهدا می رساند حتی اگر شهید نشود. یا حضرت در جای دیگر می فرمایند: مَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الشَّهَادَةَ يَصْدَقَ بَلَّغَةُ اللَّهِ تَعَالَى مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ إِن مَاتَ عَلَى فَرَّاشِهِ» یعنی کسی که از خداوند صادقانه طلب شهادت بکند، خداوند او را به مقام شهدا نائل می فرماید حتی اگر در بستر بمیرد. و ما این افراد را در زندگی خودمان زیاد دیده ایم. مانند کسی مثل شهید قاسم سلیمانی که اینگونه عاشق شهادت بود و نهایتاً هم به آرزویش رسید و رهبر معظم انقلاب در مورد وی فرمود «سال ها مجاهدت مخلصانه و شجاعانه در میدان های مبارزه با شیاطین و اشرار عالم، و سال ها آرزوی شهادت در راه خدا، سرانجام سلیمانی عزیز را به این مقام والا رسانید و خون پاک او به دست شقی ترین آحاد بشر بر زمین ریخت. شهادت پاداش تلاش بی وقفه ی او در همه ی این سالیان بود.»

چه بسا یکی از معانی «و نُصَرَّتِي لَكُمْ مُعِيَّةً» که خطاب به اهل بیت (ع) خصوصاً امام زمان ارواحنا فداه عرض می کنیم، همین باشد که انسان خود را همیشه برای پاسداری از دین خدا آماده نگه دارد و کسی که طالب شهادت است، در بالاترین سطح از آمادگی قرار دارد. به بیان دیگر، انسان به قدری آمادگی یاری رسانی به امام خود را دارد که با روح بلند خود دائماً چشم به راه شهادت است و برای نوشیدن شربت شهادت لحظه شماری می کند.